

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Specvlvm Magnvm Episcoporum, Canonicorum, Sacerdotvm Et aliorum Clericorum omnium tam Secularium quam Religiosorum

Tympe, Matthäus

[Köln], 1614

165. Malle mori quam aliquod peccatum data opera committere.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-51447](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-51447)

SIGNVM CLXV.

*Malle mori quam peccatum aliquod datum
opera committere, seu euerſo-
rem & oſorem vitio-
rum eſſe.*

Sanctus Paulus ait ad Rom. 8. 35. Quis nos le- *v. Baro.*
parabit à charitate Chriſti? &c. *Tom. 6.*

2. Cum Ruffinus magiſter militum hortare-
tur Theodoſium de ſua excommunicatione val-
de triftem ac ſolicitum vt bono animo eſſet cura-
rum ſe dicens, vt Epifcopus Ambroſius etiam
ſua ſponte vincula excommunicationis ei laxa-
ret, reſpondit Theodoſius: Noui ego conſtan-
tiam Ambroſij & quod nullo regie maieltatis ter-
rore diuinam legem transgredietur. Theod. lib. 5.
lib. c. 18.

3. Cum Eudoxia imperatrix Arcadij coniunx *Metaph.*
Iuſtini Chryſoſtomo Archiep. Conſt. per ſuos lega-
tos multas minas intentaret, eo quod iniquis eius
conatibus ſe oppoſuiſſet, legati ei reſponderunt,
*Fracta illum hominem terres, nihil ille niſi peccatum
timeat.*

4. Sanctus Edmundus Cantuarienſis Archiepi- *Sur.*
ſcopus dicebat: *Malo inſilire in rogam ardentiffi-
mum quam peccatum vllum ſciens admittere in Deum
meum.*

5. S. Anſelmus Cantuarienſis item Archiepiſc.
dicere ſolebat: *Si hinc peccati horrorem inde inferni
dolorem corporaliter cernerem, & neceſſario vni illorū
immer-*

immergi deberem, prius infernum, quam peccatum
 peterem. Idem scribit lib. de beatitud. 6. cap.
 mallem purus à peccato & innocens gehennam
 ire, quam peccati sorde pollutus caelorum regna
 trare.

Quot Clerici maluerunt extremos crucis
 mortemq; perpeti, quam idolum aliquod
 honore afficere? quam hæresin amplecti?

Cum primis boni Clerici vitant peccata
 talia, quæ mortem animæ adferunt multo
 biliorem quam corporis, vitam enim eternam
 sine comparatione meliorem & nobilioram
 que adeo diuinam. Quare ita animis contenti
 sunt pij vt quiduis potius ferant & quidqua
 tiantur, quam vt suum creatorem ac Domini
 tam grauitè offendant, & cum vel odore
 quem talis peccati teterrimum sentiunt, auer
 tuerunt, ita refugiunt atque auerfantur, vt
 stem vt exilium. Sed hoc non tam magnam
 retur laudem si ab ipsis fiat, quam magnam
 pam si non fiat.

Recte S. Ambros. ait: Non mediocri
 Sacerdotalis, cui cauendum non solum ne graui
 flagitiis sit affinis, sed ne minimis quidem. Neque
 ideo contemnenda quia parua videntur, quia
 Deum spectemus Deique dignitatem multo
 Tenia quæ in eum committitur leuis videtur
 vero damna nostra spectemus, hæc etiam
 leuia reputabit, quoniam (vt ait S. Greg.
 par. post. adm. 34.) Pluuiarum gutta exigua
 sed quia multa magnos fluuium gurgites efficiunt.

mauigio tantum nocet sentina latentes per rimas ex-
 resens, quantum procella aperte sauiens, vtraque
 eam demergit & obruit, sed illa sensim hæc statim. Et
 mutata sunt, quæ erumpunt in membris per scabiem
 vulnera sed cum multitudo eorum innumerabiliter oc-
 cupat, sic vitam corporis sicut vnum graue inflic-
 tum peccati vulnus necat. Hinc Syr. c. 19. ait: Qui modica
 ermit paulatim decidet. Qui enim peccata minima
 vitare ac deuitare negligit à statu iustitiæ non quidem re-
 uertitur, sed partibus totus cadit. Ex his Sancti Gre-
 gori j verbis patet quam obfirmanda sit Cleri-
 cis mens etiam aduersus minima peccata, maxi-
 me ea quæ ex habitu quodam fiunt.

Certe vt aqua cum in obiecto aggere mini-
 mam sibi viam fecit, eam deinde continuis in-
 crementis auget, donec magna fenestra pate-
 facta non possit amplius restaurari: Sic natura
 nostra si ei aliquid licentiæ concedatur, ita pau-
 latim prouehitur, vt ægre interdum etiam
 nullo modo reuocari queat. Et quis mentis
 peccata etiam leuia non vitaret cum Syr. capite
 vagesimo tertio dicat: Oculi Domini decies millies
 (infinities) sole lucidiores, inspicientes omnes vias
 hominum, & considerantes in absconditis partibus,
 Deus oēs
 cordis late-
 bras intro-
 spicit.
 omnia quæ in penitissimis cordis recessi-
 bus latent. Sicut enim essentia diuina est in-
 finita & vniuersum ens eminenter in se con-
 tinet: ita etiam intelligentia diuina infinita
 est & ad omne intelligibile se extendit, idque
 absque labore, & conatu, sola naturæ necessitate.
 Neq; multiplicitas rerū impedit attentionem ad
 singu-

singula, quia tam perfecte considerat, fingit
 quam si ea sola proposita haberet, cum ad fingendū
 lumen infinitum conterat. Quo maior autem
 illa maiestas sapientia & potentia, & quomodo
 eius in nos beneficia, eo magis & acrius
 iniurias & legum suarum prauaricationes
 & ponderat & suo tempore vindicabit. Est
 tem præcipuas peccatorum vindictas referat
 Deus sæculo futuro, quando fiet omnibus
 meritorum compensatio, tamen ipsum est
 hoc sæculo non raro horrenda edere exempla
 magna copia exemplorum in theatro videtur
 diuinæ demonstraui, quibus hæc pauca
 cris biblijs à R. P. Lessio in lib. de promid.
 nis pulchre disposita artex. Nam sicut sapiens
 & prouidi principis est, leges, tribuna
 militiam & cætera omnia in regno ita disposita
 vt in commodum & quietem subiectorum
 dant, quamdiu in sede & obedientia steterint
 easdem causas conuertere ad eorum punitionem
 si rebelles & inobedientes esse cœperint.
 Deus etsi cælum & elementa in commo
 hominum instituerit, tamen ita regit omnia
 subinde incommoda & damna per ea irrogat
 ipsorum peccata vel maiora, vel minora,
 quibus non viuitur) castiganda. Et tamen
 ipsa castigatio in maximum commodum con
 annibus qui bona mente præditi ea probent
 runt vt.

Gen. 6.7.8. 1. Cum Deus totum genus humanum
 ceptis octo hominibus) propter sua scelera
 nerali diluuiō esset deleturus, hanc humanam

eris interneccionem ipsi Noe prædixit centum
 & viginti annis ante euentum, & ad seminarium
 mundi iussit fabricari arcam, præscripta forma &
 mensura, quæ omnium animantium terrestrium
 & volatiliū species capere posset & ab interitu
 seruare, miro modo effecit, vt pluuia ingruente
 omne genus animantium ad arcam conflueret,
 & se per mansiunculas aptatas distribui sineret,
 cæcæ autem lenitudine miseris hominibus tri-
 buit spacium pœnitentiæ, ne vna cum corpore
 perirent etiam animæ. Non enim dubitandum
 est, quin innumeri diuinam manum in tam hor-
 rida castigatione sentientes pœnitentiam ege-
 rint, & veniam peccatorum cum ingenti dolore
 Domino petierint & obtinuerint. Sicut fieri
 consuevit in periculis naufragij, vbi etiam sce-
 latissimi quique magno pietatis affectu ad Deum
 confugiunt, pectora tundunt, dolorem malefa-
 ctorum concipiunt, emendationem promittunt
 & veniam obtinent, animæque salutem, corpo-
 ribus pereuntibus consequuntur.

11. Vix quadringenti anni erant elapsi à dilu-
 uio cum Deus totam Sodomæ regionem cum
 omnibus suis habitationibus propter peccata
 igne Sulphureo cœlitus immisso deleuit. In
 quo opere mirifice Dei tum misericordiâ tum
 iustitiâ eluxit. *Misericordiâ*, cum deprecante Abra-
 hamo ostendit Dominus se paratum parcere So-
 domæ, si vel decem iustitiæ cultores in ea repe-
 rentur. Quid benignius quam parcere de-
 cem millibus impiorum propter decem iustos
 illis permixtos?

Tt

Tanti

*Nota di-
gnam pro-
uidentiã*

*Magna Dei
benignitas.*

*V. c. vlt. li-
belli de ter-
ra motu*

*V. Alber.
Heronem
de Prop.
Dei.*

*Ostendit
Deus pec-
catoribus
post hanc
vitam ex-
pectandum
Sulphureū
ignem, &
aeternam
vastita-
tem.*

Tanti est apud Deum iustorum vita? cum eos ex inopinato & nihil tale meritis opprimit, vix modico ad poenitendum con-
so spacio idque supplicio adeo immani & ter-
rendo. Quid enim terribilius quam ardere
Sulphuris immensa vis coelitus confestim
facta?

Hac repente omnia longe lateque arserunt
ipsum solum in profundum ita exultum, & in
ueum ingentem excipiendo mari innotuit
72. miliaria in longum, & 13. in latum
buerit, aquæ huius amarissimæ nihil vici-
tinent, halitu adeo tetra, vt vicina reddantur
rilia, nec quidquam in hodiernum die
ferant putenti cinere plena, iræ diuinæ
bola.

Exo. 7. 8. 9.

III. Cum Pharaō & Ægyptij populum nol-
lent dimittere varijs DOMINVS DEVS
eos mactabat poenis. 1. Conuertebat
aquas Ægypti, quæ vel flumine, vel lacu
vel paludibus, vel puteis & cisternis con-
bantur in sanguinem, durabat ea plaga
septem dies. 2. Educebat repente innumera-
narum copiam, quæ totam terram & Ægypti-
orum implebat, omnia suo rabore
taminans. 3. Ranis succedere Ciniphes
uerso puluere Ægypti subito in Ciniphes
uerso. Erant Ciniphes culicum genus
tiffimum, spiculo acutissimo intra pro-
dem armatum, cutem acri cum dolore
brans & sanguinem sugens. Iosephus
putat fuisse pediculos è corporibus Ægypti-

Lib. 2. c. 5.

rum infinita copia prorumpentes & eorum
 carnem depascentes. 4. His ad preces Moy-
 sis tublatis, sicut & prioribus plagis, perli-
 stente in contumacia Pharaone, immisit mul-
 tarum omne genus & insectorum agmina,
 quibus Ægyptij mirum in modum sunt vexa-
 ti. 5. Mulcas excepit pestis animalium, qua
 in tempore omnes equi, Asini, Cameli, o-
 ves & boues aliaque animalia, quæ in agris e-
 rant per totam Ægyptum (saluis ijs quæ erant
 filiorum Israel) perierunt. 6. Hanc cladem
 mox secuta est scabies, hominum & iumento-
 rum superstitum corpora grauissime exulcerans
 & affligens. 7. Scabiem sequebatur grando
 immanis (qualis nunquam in Ægypto visa) ful-
 minibus permixta, qua omnia viuientia, quæ
 foris erant & arbuta protrita, contracta & va-
 stata fuere. 8. Grandinem secuta immensa lo-
 cultarum agmina; hæc quidquid grando & ful-
 men reliquifecerant, deuorauerunt, adeo vt ni-
 hil vitens relictum fuerit. Homines quoque
 crebro assultu & diro morsu & acutis unguibus
 & alarum strepitu, & fædis excrementis, & tabo
 abominabili discruciant. Hoc quoque malo
 ad preces Moylis repente sublato, cum Phara-
 on non staret promissis. 9. Inductæ sunt tene-
 bræ horribiles per totam Ægyptum (excepto
 loco vbi habitabant Israelitæ) eæque triduo
 continuatæ sunt, nemo alterum poterat vide-
 re, nemo se præ metu audebat loco, in quo con-
 stiterat mouere. 10. Post triduum restituta lu-

*Deum Moy-
 se vt in-
 strumen-
 to in his
 cladibus ir-
 rogandis,
 continuan-
 dis & desin-
 endis u-
 sus est.
 O ingens
 benignitas.*

*Reputa re-
 cum quam
 graua post
 hæc vitam
 omnes ini-
 quos ma-
 neant sup-
 plicia.*

UNIVERSITÄTS-
 BIBLIOTHEK
 PADERBORN

ce cum Rex in obstinatione perfliteret ingens
 clades immiffa est occifis per angelum medius
 ete, vna hora, omnibus hominum & iumentorum
 primogenitis, adeo vt nulla domus efllet fine
 nere & luctu perempto eo quod in quoque
 gniffimum & chariffimum erat.

Tantis calamitatibus fracti Ægyptij tantum
 Israelitis abitum liberum permiffere, vna
 paulo post ducti pœnitentia eos ingenti
 citu sunt profecuti, vt retraherent in
 tutem, quibus inter mare & montes depre
 fis cum nullum efllet effugium, Dominus
 aperuit, latiffima via in fundo à vicino
 in littus oppofitum patefacta, quæ immen
 exercitui ad celerem transitum fufficeret, tan
 per ficcum medij maris alueum tranfeunt
 uerfam folitudinem, Ægyptijs propere fe
 tibus, qui cum omnes in eundem alueum
 fcendiffent, & Israelitæ iam euafiffent in
 nentem, Dominus relaxabat manum, &
 fe aquam eius iuffu feriente immenfa illa
 aquarum, quæ veluti muris vtrimque
 fublimis ftererat, fubito cum ingenti
 concidebat & in confuetum præcipitans
 magna vi collifa Ægyptios omnes vna cum
 equis, curribus, armis ita inuoluebat & co
 vt ne vnus quidem euadere poffet. Clades
 Ægyptiorum populum Dei profecquentium
 pus quidam & adumbratio earum fuere
 quibus fub finem mundi (quando Deus pop
 lum fuum ab impiorum tyrannide libera
 eft, & in promiffam terram traducturus)

ij conflictabuntur. Postquam enim multas
eis calamitates vt resipiscant irrogauerit, & illi
nihil inde meliores effecti in contumacia per-
sisterunt, tandem omnes immisso igne terraque
dehiscente delebuntur.

IV. Cum Deus per Moysen ingentem illum
populum Israeliticum, seu ingentem illam Is-
raelitarum multitudinem, in qua facile ad vi-
cies centena millia capitum censebantur eduxif-
set in vastam solitudinem & alimenta, quæ ex
Ægypto secum detulerant iam essent absumpta
nouo & inaudito miraculo illis de annona pro-
midit quotidie (Sabbatis exceptis) per noctem
caelitus illis manna instar pruinæ vel minutif-
simæ grandinis effundens, quo cibo per annos
quadraginta sustentati sunt, & cum aquæ ibi-
dem essent amarissimæ eas mox in dulces con-
uertit & potabiles fecit. Quinquagesimo ab
egressu die omnibus inspectantibus & audien-
tibus legem dedit, omnium oculis in vertice
montis Sinai sub specie maximi ignis & caligi-
nosæ nubis se conspicuum exhibens, cum in-
genti sonitu buccinæ crebrisque tonitruis &
fulminibus terra tremente & monte crebro
subsultante. Per quadraginta annos assidue
suam præsentiam illis exhibuit, per diem in-
genti nubis columna ab æstu solis castra prote-
gens & noctu eadem columna instar ignis tunc
fulgente castra illustrans.

Hæc columna quando castra mouenda in al-
tum se leuans lento motu præcedebat, vt sci-
rent qua esset eundum, & rursus quando &

Tt 3 ybi

*Nota prou-
dentiam
diuinam.*

Exod. 16.

*2.
Cap. 15.
3.*

4.

vbi quiescendum sistebat: adeo vt omnis strorum metatio & commoratio, & profectio ex directione ipsius DEI ageretur.

5. Iussu & præscripto DEI Moyses primo anno egressionis extruxit tabernaculum, que anno secundo in medio castrorum erecto statim columna illa se directe super tabernaculum stetit, ei perpetuo incumbens præterquam cum esset prouersurum, tunc enim in altum se efferens præcedebat.

Exod. 33.

Moyses Deum deprecaturus tabernaculum ingredi non auderet, descendebat DEVS sub illa nube omni populo inspectante super tabernaculum illud operiens, oratione per acta tuas in consuetam locum ascendebat.

Exo. 17. v.

10.

populus siti laborasset mansione in Raphidim. Iussu diuino Moyses rupem arenam que exustam virga percussit & egressa sunt aquae largissimæ. Idem factum mansione 33. in desertis, vbi cum Moyses propter incredulitatem non nihil hæsitasset, ambigens an Deo aquam esset daturus, punitus est hac peste.

7.

à Deo inflicta, *populum in terram promissam non introduces*, sed ante eam vita decedes. Cum populus carnes appeteret eamque ob causam uersus Moysen concitaretur, ollas Ægypti suspirans, Deus, etsi iratus, promissit aquas, & postredie tantam coturnicum multitudinem in castra immisit vt ad mentam integram sufficerent.

Num. 11.

Verum mox Deus hanc ingratißimi populi impo-

oportunam creophagiam senere vindicauit,
plurimis eorum interfectis.

Exploratoribus reuertis & robur aduersario-
rum extollentibus terramque promissam ca-
lamniantibus populus timore correptus pro-
missis diuinis diffidere cepit, adeo vt terra pro-
missa renuntiaret, & in Aegyptum reuerti vel-
let. Quam ob causam iratus Dominus omnes *Num. 26.*
a viginti annis illos in deserto detinuit huc il-
lac circumducens, donec omnes consumpti,
filij eorum qui intra vigesimum annum erant
in vita conseruatis, & loco parentum substitu-
tis. Vnde etsi anno quadragesimo cum terra
illa erat occupanda omnes illi murmuratores
essent mortui, inuenta tamen sunt ex filiis eo-
rum sexcenta millis Leuitici generis, adeo vt plu-
res tunc fuerint terram promissam ingressuri
quam primo anno fuerant.

Num. 26. 9.

Core, Dathan, & Abiron primarij viri inter
Israelitas adiunctis sibi alijs ducentis quinquaginta
ex nobilioribus seditionem contra Moy-
sen & Aaron concitarunt, auerso ab ipsorum
obedientia populo, quasi ipsi sibi principatum &
Pontificatum per ambitionem & malas artes
vsurpassent, non diuino iussu & decreto susce-
pissent.

Itaq; ob rei indignitatem, Moyse diuinum iu-
diciu appellante Deus causam deiudicauit,
horrendo supplicio omnibus inspectantibus in
illos animaduertens. Vix enim Moyse ver-
ba minacia finierat, cum terra sub illis con-
temiscere & instar maris fluctuare cepit,

Tt 4   mox

mox vasto hiatus cum ingenti fragore de
cens, Core, Dathan & Abiron cum
tabernaculis & vniuersa substantia absorptis
rursus ita se clausit vt nullum hiatus extaret
stigium.

Reliquos vero 250. socios seditionis
maximus diuinus accensus in eos irruen-
bito consumpsit, ita vt ne cadaverum quibus
extarent reliquiae. Postridie cum ob hanc
sam populus aduersus Moysen & Aaron
surgeret, quasi ipsi eius cladis auctores fu-
sent, & DEVS in eorum gratiam Vires
noxios (vt ipsi ferebant) morte affecisset,
tus in rebelles Deus ignem in eos immisit,
statim quatuordecim millia septingenti inter-
cione deleti sunt.

10. Alio tempore, populo contra Dominum
ob laborem itineris murmurante, rursus
Deus ignis flammam impisit, quae deo-
extremam castrorum partem, longius
progressura, nisi Moysse deprecante fuisset
bita, cuius precibus, terra se aperiente, ignis
absorptus est.

11. Aliquanto tempore post rursus ob
molestiam populus contra DEVM
murmuravit. Quamobrem ignitos serpen-
tes in eos immisit, ad quorum plagas & mor-
tes plurimorum venerunt ad Moysen peccato-
rum suum confitentes. Itaque Moyses
su diuino erexit serpentem aeneum, e
mi furca suspendens, cuius solius aspectu
bantur quicumque à serpentibus nocentissimi

Num. 26.

Ioseph li. 4.

6. 3. 4.

Num. 30.

Num. 21.

erant. Fuit hoc illustris typus Christi Domini ^{Ioan. 3. v.}
 in cruce suspensi, cuius solius fide antiqui serpē-^{14.}
 tibus ictus curantur, & salus æterna restituitur. To-
 nis etiam illis 40. annis quibus in illa solitudine
 & arenis circumducti sunt, nec vestes eorum nec
 calceamenta fuerunt detrita, aut vetustate con-
 sumpta, diuina prouidentia ea conseruâte, quod
 aliorum non suppeteret copia.

His addo tot opitulationes in prællis & tot il-^{Exo. 17.}
 lustres ac splendidas victorias quas de hostibus
 suis Israelitæ nullo vel certe quam minimo suo-
 rum damno reportarunt. Exercitus Amalec ad
 internecionem est cæsus Moyse ad Deum ma-
 nus leuante. Quamdiu eas leuabat, vincebat Is-
 rael, si paululum remisisset, vincebat Amalec.
 Iordanis ad præsentiam Arcæ diuisus (superiore ^{Ios. 3.}
 parte instar montis intumescēte, inferiore pror-
 tus deficiente) vniuerso populo transitum præ-
 buit. Muri Iericho validissimi ad sonitum bucci-
 narum & populi clamorem funditus in circuitu ^{Cap. 6.}
 corruerunt. Exercitus quinque Regum Amor- ^{Cap. 10.}
 thæorum victus ab Israelitis cum fugeret, in ipsa
 fuga lapidibus grandinis diuinitus immissis ma-
 gna ex parte contritus. Sol & Luna ad imperium
 Iosue (Deo eius petitioni obsequente) ad decem
 vel 12. horas inhibito cursu steterunt immobiles,
 donec ille hostes suos deleret. Hæc & multa alia
 illi populo, vt terram promissam assequeretur
 eo tempore diuinitus præstita, fuerunt figuræ &
 typi eorum, quæ tempore noui testamenti gerē-
 da erant in Ecclesia, & illius prouidentia qua
 Deus in populo suo tum è seruitute Diaboli libe-

rando, tum ab inimicis defendendo, tum in
lestem patriam introducendo vsurus erat.

V. Quotiescunque Israelitæ postquam
promissam occuparant relicto Dei cultu ad
more aliarum gentium conuersi sunt grauius
fuerunt afflicti, & in potestatem hostium ac
tutem traditi: Quotiescunque vero poenite
ducti ad Deum ex animo redierunt, mox illi
calamitatem miseratus, excitauit illis duces
eos ab hostium oppressione eriperet, & in
tatem vendicaret, septies id eis (mirum
intra spacium quingentorum annorum cum
iudicibus agerent accidit septies illo ter
intervallo idololatriæ se manciparunt, septies
seruitutem traditi, septies ad Dominum re
tes liberati sunt.

1. Mortuo Iosue & senioribus qui
lium Dei operum spectatores fuerant eorum
vera religione continuerant, recesserunt ad
cultui idolorum Baalim & Astaroth se man
tes. Quamobrem tradidit eos Deus in man
Chusan & Rasathaim Regis Mesopotamiæ
seruierunt octo annis. Tandem cum illis
pressio grauis admodum esset & monitu
sanctorum cognoscerent, eam propter pecc
Deo inflatam poenitentia ducti veniam & op
flagitant. Itaque Dominus illorum miseratus
scitauit illis Othoniel, qui coacto exercitu
Mesopotamiæ cæcidit, eiusque iugum exci
& quiescit terra annis 40.

Isid. 3.

2. Mortuo Othoniel rursus illi, aliarum
tium consuetudine veluti æstu pelagi abrepti

idola rediere, omnium beneficiorum & mandatorum Dei immemores. Quare ad eos castigandos suscitauit Dominus Eglon Regem Moab Ammonitis & Amalectis, à quibus vehementer afflicti annis 18. Vnde cum rursus peccata sua detestati ad Deum confugerent excitauit illis Aod, qui occiso Rege & exercitu Moabitarum deleto populum liberauit, & quieuit terra à bellis annis 80.

3. Post mortem Aod iterum ad idololatriam conuersi sunt. Quare tradidit eos Dominus in manus Iabin Regis Chanaan, à quo oppressi sunt annis 20. Vexatione iterum illis intellectum habente rursus pœnitet scelerum & ad opem diuinam confugitur. Iterum Dominus misericordiam motus suscitauit eis Deborah prophetissam & Barac virum strenuum, qui coacto exercitu deleuerunt exercitum Regis Iabin, occiso eius duce Sisara, per fœminam, hinc quies à bellis erat annis 40.

4. Quiete potiti rursus ad idola conuersi sunt, Quam ob causam traditi à Domino in manus Madian annis 7, grauissime ab his afflicti fuerunt, Madianitis quotannis cum infinita multitudine redeuntibus & omnia absumentibus. Vnde rursus opem à Domino flagitantes primum per Prophetam grauius corripuntur, quod toties à Domino liberati & tot beneficiis affecti ab ipso desciscerent. Deinde cum illi perstarent, DEVM obnixe precari, suscitauit illis Gedeonem, misso ad eum Angelo specie huma-

humana, qui illum ad tantum opus animæ
 Hic cum miris iudiciis diuinitus ei ostensior
 tior esset redditus de victoria, trecentis
 ermibus sola buccina & vase fictili facem
 nente instructis rem tantam est aggressus
 per circuitum castrorum tribus locis
 perstrepētibz, & fictilia complodentibus
 inter hostes orta est perturbatio vt velis
 perciti partim se mutuis gladiis confode
 partim in effusam fugam raperentur, inter
 ab ipsis amplius centum millibus,

Cap. 10. 5.

5. Mortuo Gedeone iterum ad idola
 sunt. Quam ob causam tradidit illos Domini
 potestatem Philisthinorum & Ammonitarum
 à quibus afflicti & oppressi annis 18. itaque
 rursus ad Dominum refugerent, & veniam
 que postularent, excitauit illis Iephte, qui
 comparato exercitu confligit cum hostibus
 impetu 20. ciuitates Ammonitarum cepit
 rumque iugum, Israelitis in libertatem
 tis, excussit.

C. 14. 15. 16.

6. Vix à morte Iephte 25. anni effluxerat
 cum Israelitæ rursus ad vomitum redeant
 vero, cuius beneficia toties fuerant experti
 cto, idolorum cultui (qui tot malorum causa
 fuerat) se mancipantes, itaque traditi sunt
 pus Philisthinorum annis 40. à quibus
 uiter affligerentur, Dominus misericorditer
 tus excitauit eis Sampsonem cuius tantum
 corporis robur, diuino spiritu illum agente
 hil ei posset resistere. Nam & leonem in
 ferocientem manibus discerpit, & portas

Gazan, vbi inclusus ab hostibus obsidebatur,
 ei ostentis cardinibus reuulsas, vna cum seris & vectibus in
 centis viris suam vim ostentem suis humeris asportauit, & inermis mul-
 licentiam suam ostentem suam millium armatorum exercitum, sola asini
 mandibula instructus inuasit, mille ex iis eo in-
 strumento interemptis, reliquis in fugam actis:
 eadem Dagon, concussis vi lacertorum duab.
 primariis columnis, euertit, multis millibus Phi-
 listinorum, qui ibi praesentes erant, ruina op-
 pressis. Quibus cladibus afflicti Philisthaei Israe-
 litis dedere spatium respirandi.

7. Qui rursus longa pace corrupti, cum pec-
 catis veteribus assidue noua adicerent, traditi
 sunt iterum in manus Philistinorum, à quibus *Anno. 14to*
 caesa Israelitarum triginta quatuor millia, arca *Heli.*
 capta, & primarij sacerdotes Arcæ custodes
 Ophni & Phinees (prout Dominus per Samue-
 lem futurum praedixerat) interfecti sunt. Verum
 haec ita puniti sunt Israelitæ victi, vt longe grauior-
 nibus plagis affecti fuerint Philisthaei victores.
 Cum enim Arcam Dei idolo suo tanquam vi-
 ctori spoliū obtulissent, Deus in vindictam in-
 iuriæ multis eos cladibus affecit, nam non solum
 ipsum idolum bis terræ afflictum coram arca, &
 capite palmisque fuit mutilatum, sed etiam cor-
 pora Philistinorum per omnes ciuitates acri &
 febrilissimo morbo percussa sunt extremo intesti-
 no putrescente forasque prominente, vnde mor-
 tui sunt innumerabiles. Deinde infinita vi mu-
 tum ex agris & villis ebulliente, omnes terræ
 fructus vastati, omnisque annona absorpta vel
 corrupta est. Longe acerbiora hæc erant quam si
 ab Is-

ab Israelitis in seruitutem redacti fuissent, que vel inuiti coacti sunt potentiam Dei confiteri, & Arcam cum donariis malorum Deo inflatorum testibus, honorifice tere.

Sub Regib.

2.

1. Reg. 13. 15.

VI. Saul mirabili modo & singulari Beneficio (electione diuina pariter & sorte puerectus ad Regnum, cum mandatis diuinis obtemperasset, rursus à Deo iure regnandi tota posteritate priuatus est, & tandem in pua cum filio primogenito, amisso exercitus, regnumque ad Dauidem translatus.

2.

Dauid etsi maximus Deicultor esset, eius peccata (adulterium & homicidium) pefime à Deo etiam post peractam pœnitentiam re vindicata. Nam & proli suscentæ, magno dolore, vita ablata, & filiarum ipsius pulcherrimogenito infami incestu violata, & idem mogenitus à fratre proditorie interfectus, à filio turpiter regno deiectus est, eiusque

2. Reg. 17.

12. Cap. 3.

in oculis totius populi à filio constupratus. Hæc omnia ei obuentura in ultionem illius ulterij & homicidij prædixerat iussu diuino than Propheta.

2. Reg. 24.

Rursus cum Dauid peccasset animi elatione numerando populum, Deus in ultionem ad illum Gad Propheta, è tribus flagellis eorum rem dedit, vt vel septem annis fame regnum fligeretur, vel tribus mensibus superaretur diebus, vel trib. dieb. vastaretur pestulencia, in angustias cum se videret coniectum Dauid, spondit: *Coarctor nimis, sed melius est vt moriamur*

manus Domini (multa enim misericordia eius sunt) quã
 manus hominum. Itaque elegit pestilitatem, qua
 repente diuinitus immissa, triduo absumpta sunt
 hominum millia & oblato sacrificio clades
 illa subito est cohibita.

Cum Salomon sapientia supra omnes mortales
 a Deo esset ornatu, insuper opibus, gloria, di-
 titiis & longa pace præ reliquis illius populi Re-
 gibus cumulat, tãdem mulierum amoribus, qui-
 bus effusissime deditus erat, ita deprauatus est, vt
 idolorũ cultui in earum gratiam se manciparet. In
 uitiationem tanti sceleris Deus statim ipso mortuo
 tradidit regnum ipsius, decẽ tribub. ad Ieroboã trãs-
 latis, & duab. tantum filio Salomonis Roboamo
 relictis, sicut Salomoni ante mortẽ fuerat mina-
 tus. Ieroboã ex humili statu ad regnũ euectus ni-
 hil habuit antiquius quam vt sibi per fas & nefas
 imperium stabiliret, itaq; cum metueret ne si po-
 pulus sacrificij causa quotannis adiret templum
 Domini in Ierusalem, sensim conuerteretur ad
 Roboam Regem Iuda, & ipse regnum amitteret,
 altutum in speciem excogitauit consilium quo
 hoc impediret, formati & in Deos erectis duo-
 bus vitulis aureis, & excitatis Phanis in Dan &
 Bethel, addito edicto quo iuberetur populus
 non adire Ierusalem, sed in Dan & Bethel illis
 Idolis sacrificare, propter hanc causam euersa est
 domus Ieroboam & deleta. Cum enim Nadab
 eius filius vix biennium obtinuisset imperium
 ita pariter & regno à seruo suo Baasa no-
 mine priuatus est, qui mox omãem fami-
 liam Ieroboam ita deleuit vt ne vnus quidem
 esset

4:

3. Reg. 11. 12

3. Reg. 13.

esset reliquus. Hoc ei Dominus per Prophetas
minatus fuerat.

6. Post Ieroboam eiusque filium imperator
Israeliticum tenuit Baasa, qui cum sciret Ieroboam
cum vniuersa familia ob idololatriam perniciosum
cicum, nihilominus ipse eam non deseruit.
propter & ipsi per Prophetam Iehu excidit
mille denunciatus, & euentus non ita diu
secutus est. Anno enim secundo filij eius Ieroboam
nus ex ducibus Zamri nomine aduersus Ieroboam
insurrexisset, eoque occiso regnum inuadit
mox omnem familiam Baasa intermeci-
leuit.

7. Sic & Achab post triennalem & sen-
siccitatem aliasque calamitates in pælio cum
Syros est occisus, & post mortem eius Iehu dux
litia à Deo excitus filium Achab Ochoziam
successorem interfecit, & omnem progeniem
eius è medio sustulit, & Iesabel Reginam
mi præcipitatum canibus deuorandam ob-
Hæc omnia propter idololatriam, aliasque
illis obuentura Deus per suos Prophetas
prænuñtiarat.

8. Tandem post tot minas, tot Prophetarum
monitiones & increpationes, tot clades
inflictas, cum Reges Israel & eorum populus
nullum peccandi & præsertim idola colendi
nem facerent, spoliati regno, urbibus, domibus,
agris, possessionibus, libertate, & in perpetuam
seruitutem traditi & in Assyriam translati sunt.

9. Sic etiam quotiescunque Reges Israel
populus illorum ad Idololatriam deflexerunt

paris bellis & calamitatibus attriti sunt, donec
 resipiscerent: quando vero Deum pie colebant
 magna prosperitate vsi sunt, multisque victoriis
 opibus aucti, vt Abiam, Asa, Iosaphat, Eze-
 chias. Contra Abiam Regem Iuda venit Ieroboam
 cum octoginta millibus, ille se imparem videns
 tantæ potentie, cum suis ad preces confugit, qui-
 bus diuinam opem in clamantibus, Deus immis-
 sit terrore exercitum Ieroboam in fugam com-
 pulsit, quem insecutus Abia, quinquaginta mil-
 lia occidit & multas ciuitates hosti ademit. Ma-
 iorem longe victoriam obtinuit Asa.

*Ecce quomodo Deus
 pios inuat
 & extollit,
 impios hu-
 miliat &
 castigat.
 2. Paral. 13.*

2.

Mouerat illi bellum Zara Æthiops maximo
 exercitu (in quo decies centena millia armato-
 rum) in eum producto. Huic tanto exercitui Asa
 etiam viribus longe inferior obuiam prodit diuino
 fretus auxilio, cumque instructa acie Deum sup-
 plex inuocaret exterriti sunt diuinitus Æthiopes
 & in fugam acti. Fugientes persecutus Asa eos
 cum suis vsque ad interuicium deleuit, in fini-
 tis spoliis ditatus. Nec minus miranda victoria
 Iosaphat, qui sua pietate maximum exercitum ex
 tribus gentibus numerosissimis, Ammonitis,
 Moabitibus & Idumæis conflatum absque armis de-
 leuit. Eductis enim suis contra hostes copiis ius-
 sit cantores qui diuinas laudes concinerent acie
 antecedere, quibus continentibus & contra ho-
 stilem exercitum canendo procedentibus hostes
 subito veluti in rablem acti se mutuis vulneribus
 confecerunt, & Iudæis immensam vim spoliatorum
 reliquere. Quis hæc & similia vindictæ diuinæ
 exempla ponderans peccata non vitaret? Boni

3.
Ca. 10.

Vu cle.

nos capit? quæ etsi non percutiat, certe sollicitat? Quid tibi necesse est in ea versari domo, in qua necesse habes quotidie aut perire aut vincere? Securius est perire non posse quam iuxta periculum nõ perisse. Cypr. de singl. Cler. Nunquam securus cum thesauro latro tenetur inclusus, nec intra vnã cauernam habitans cum lupo tutus est agnus. Alligabit quis in sinu suo ignem, & vestimenta eius non comburentur? ambulabit super carbones & pedes illius non ardebunt? Lubrica Spes est quæ inter fomenta peccati saluari se sperat, incerta victoria est inter hostilia arma pugnare. Et impossibilis liberatio est flammis circumdari nec ardere. Difficile quis venenũ bibit & viuere. Verendum est dormienti in ripa ne cadat cum dicat Apostolus: Qui se putat stare videat ne cadat, in hac parte expedit plus bene timere quam male fidere. Et vitilius est infirmum se homo cognoscat vt fortis existat, quam fortis videri velit & infirmus emergat.

Pro. 6. n. 27

1. Cor. 10. v. 18.

Eadem fere dicit Ba-filius in Reg. brets. Rationes.

Corpus ex cera compa-ctum apud ignem li-quescit.

Cum hominis natura post miseram primi parentis ruinam iam sit corrupta & sensus nostri ab adolescentia in malum proni sint, si obiiciatur occasio quæ ad flagitia impellat, ac vehementer moueat appetitum, & fomitem deprauatum, quis dubitet præsentem obiecto affici turbarique hominem? actanto maiori ad ipsum impetu ferri quanto vehementior se occasio obiiciat? perinde enim tunc temporis accidit ac si quempiam ex graui morbo debilitatum in decliu ac lubrico loco ambulanti tu brachio impellas. Certe sicut intra filicis venas latet ignis qui ferro percussus elicitur, ita peccatorum semina & cupiditatum quasi flammæ

in membris ac sensibus nostris delitescunt, quae oblati occasione excitantur. Accedit quoque Demon variis artibus efficit ut obiecta pulcherrima appareant quam sunt, eoque vehementius mala impellant.

Exempla. Quam multi nimium sibi arrogantes in for-
V. Exem peccatorum misere inciderunt, ut David cum mi-
plū Jacobi auerteret oculos a muliere: Sampson cum mu-
Eremita fugeret contubernium Dalila: Salomonem
apud Sur. non abhorreret consuetudinem cum alienigenis
men. Ianua mulieribus, Hierony. docet *Ioannem Baptista*
rio. in ipso matris utero singulari donatum sanctitate,
To. 9. in licet sanctissimis ortum parentibus, tamen
Reg. mona. euitanda quaecunque pericula adhuc puerum
tit. de casti. eremum secessisse.

S. Bonau. S. *Franciscus* qui ob magnum diuini amoris
 incendium Seraphici nomen obtinuit si quae
 mulieres admitteret ad colloquium illis non
 directis in terram oculis aures dabat, ita ut
 lam de facie nosceret. Usque adeo sibi diffusus
 vir sanctiss. ac pene diuinus.

Cap. 3. Vtinam omnes Clerici irreprehensibiles
 & immunes essent ab omni vitio & querela
 secum expenderent quod Paulus 1. ad Tim. ad
 Titum velit Episcopum & quemlibet sacerdotem
 esse iustum & sanctum, imo irreprehensibilem.
 Nōmine enim Episcopi etiam intelligit sacerdotem
 tem ideoque post descriptionem Episcopi
 presbyteri sed diaconi descriptionem subicit.

S. *Cyprianus* li. 2. Ep. 1. ait: Oportet Sacerdotem
 ministros qui altari & sacrificiis deseruiunt integros
 que immaculatos esse, cum Dominus Deus in Levitico
 dicat

dicat: Homo in quo fuerit macula & vitium non
 accedet offerre dona Deo. Et in Exodo: Sacerdotes ^{Cap. 21.}
 qui accedunt ad Dominum Deum sanctificentur ne for-
 te derelinquat illos Dominus S. Greg. 2. p. Past. ca. 2. ^{Cap. 19.}
 Rector semper cogitatione sit mundus, quatenus nulla
 hunc immunditia polluat, qui hoc suscepit officium, vt in
 alienis quoque cordibus pollutionis maculas tergat, quia
 necesse est vt esse munda studeat manus, qua diluere a-
 liorum sordes curat, ne tacta queque deterius inquinat
 si sordida in se mens lutum tenet. Hinc namque per
 Prophetam Esaiam dicitur: Mundamini qui fertis
 vasa Domini. Etenim vasa Domini ferunt qui proximo- ^{Cap. 52.}
 rum animas ad eterna sacraria perducendas in sua con-
 uersationis fide suscipiunt. Ex: Tunc sacerdos irreprehē-
 sibiliter graditur, cum exempla patrum precedentium
 indefinenter intuetur, cum sanctorum vestigia sine ces-
 satione considerat, & cogitationes illicitas deprimat, ne
 extra ordinis limitem operis pedem tendat.

SIGNVM CLXVI.

Perfectioni studere.

Qvis nescit eos recte dici Clericos bonos,
 qui student & puritati & sanctitati vitæ, ab
 affectu terrenarum mentes suas auocant, & ad
 celestium amorem traducunt, à rebus, inquam,
 istis temporalibus ac infimis abducunt, ac ad cœ-
 lestia & sempiterna cogitanda, amanda, perfequē-
 da eleuant, qui abstinent à voluptatibus carnis &
 illecebris huius vitæ, diuitias & honores cōtem-
 nunt, & iis propter Christum renuntiant, qui de-

*Volup. car-
 nis refeca-
 re.*

Vu 3

niq;